

ANUL XVI NR. 43 (647) — 21 octombrie 1967

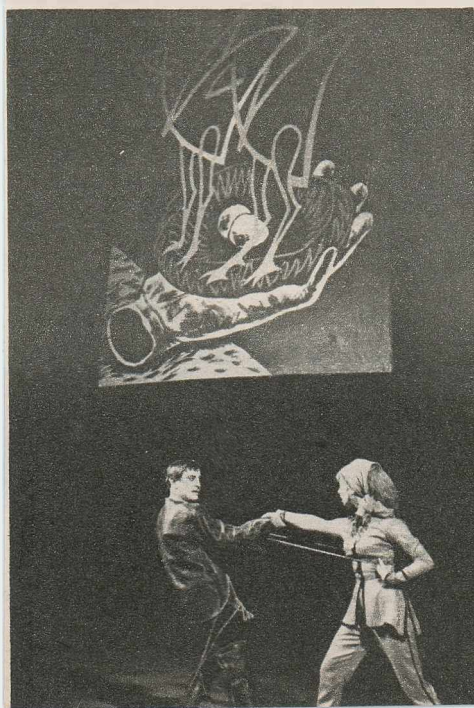
flacăra

În cinstea Marelui Octombrie

Aspect de la ședința festivă a Consiliului General A.R.L.U.S. consacrată semicentenarioului Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, ședință care a avut loc în Capitală, vineri 13 octombrie.

La 17 octombrie s-a deschis în întreaga țară «Decada cărții sovietice». În fotografie: aspect de la deschiderea festivă a decadei, care a avut loc în Capitală, la Librăria universală (Calea Victoriei nr. 45), cu prilejul Zilelor culturii sovietice.

Teatrul gruzin «Șota Rustaveli», aflat în turneu în țara noastră, a prezentat în cadrul Zilelor culturii sovietice o serie de spectacole în Capitală și provincie, bucurându-se de o caldă primire din partea spectatorilor români. În fotografie: scenă din spectacolul cu piesa «Înțelepciunea fanteziei» de N. Hatisțaki.

ZIUA FORȚELOR ARMATE

În fiecare an, în ziua de 25 octombrie, poporul nostru sărbătorește Ziua Forțelor Armate ale Republicii Socialiste România, continuatoare ale glorioaselor tradiții de luptă ale poporului român, apărătoare a rezultatelor muncii noastre pașnice, independenței și suveranității de stat a României socialiste.

În fotografie: pe terenurile de aplicații, tinerii militari își cultivă curajul și bărbăția, iscusința și dârzenia.

INTERVIU ÎN CIFRE

cu V.M. LEPIOȘKIN
directorul Expoziției sovietice
de la București

Sub cupola imensă a Pavilionului de lângă «Casa Științei» se inaugurează azi una dintre cele mai mari expoziții sovietice organizate în acest an de U.R.S.S. peste hotare.

— Ne prezentăm în fața publicului românesc — ne spune tovarășul Lepioșkin — cu o frescă modernă a realizărilor economiei, științei și culturii sovietice, cu un bilanț al drumului parcurs de Țara Sovietelor de la Marea Revoluție pînă în era zborurilor cosmice și a computerilor anului 1967.

— Vă rugăm să ne prezentați câteva elemente privind pregătirea, organizarea și amplasarea expoziției.

— Citeva mii de specialiști, proiectanți, constructori și artiști au lucrat timp de 547 zile pentru acest «Expo» sovietic.

— Cîte întreprinderi sînt reprezentate aici?

— Peste 700; în fapt însă întregul popor sovietic este prezent prin munca și realizările sale.

— Cîte vagoane de cale ferată au transportat expoziția pînă la București?

— 800 vagoane.

— Cum sînt distribuite cele 45 de standuri și secțiuni?

— Datorită condițiilor optime oferite de gazdele noastre — precizează V.M. Lepioșkin — la București expunem pe uscat, în aer liber și chiar pe apă. Astfel, în afară de marea secție cosmică din inima Pavilionului, expoziția are compartimentele ei la aeroportul Băneasa, pe lacul Herăstrău, în săli de cinema, totalizînd o suprafață de 22.000 mp. Cu alte cuvinte, expoziția de la București depășește substanțial, prin proporțiile ei pavilionul sovietic de la Montreal (13.700 mp).

— Tovarășe director, vă rugăm acum să ne spuneți, în cîteva cuvinte, care

sînt cele mai interesante și mai revelatoare exponate.

— Avem aici cîteva coloși, de pildă furnalul cu o capacitate de 2.700 mc per șarjă. Se știe că dintre cele 15 furnale de peste 2.000 mc existente azi în lume, 10 se află în U.R.S.S.

Avionul-gigant «An 22», supranumit «Anteu», va fi de asemenea expus la București. El poate transporta trei autobuze sau 700 de pasageri. Are o greutate de 250 tone. Viteza maximă: 740 km pe oră, iar raza de acțiune 11.000 km, adică o distanță egală cu cea dintre Moscova și Montreal. Va stîrni interes și elicopterul V-8, care poate transporta o cabină cu o capacitate de 23 mc sau 28 de pasageri. Greutatea de decolare: 11 tone. Viteza de croazieră: 200 km pe oră. În ce privește marile mașini basculante și autoturismele, se află față în față masivul «Belaz» de 40 tone și minusculul «Zoporozet» 66 V — de mic litraj.

— Dar despre secția atomică și cosmică?

— La intrarea în pavilion, racheta lui Gagarin, cu o înălțime de 38 de metri, îi întâmpină pe vizitatori. De la primul sputnik pînă la navele cosmice perfecționate «Vostok» și sondele lunare, totul este prezent în expoziție. 5 standuri sînt consacrate folosirii pașnice a energiei atomice. Ele cuprind: 2 centrale atomice ambulante, 6 reactoare atomice pentru cercetări, un reactor care transformă energia calorică în energie electrică.

— Industria bunurilor de larg consum ocupă de asemenea un loc important. Poate o cifră despre confecții?

— 200 modele noi de îmbrăcăminte — mai ales pentru femei — și 7 manechine pentru Parada modei.

Dic. BABOIAN

Proclamînd cu un fel de bucurie malițioasă detronarea regelui abur, pînă mai ieri suveran absolut în imperiul circulației feroviare, cronicarii contemporani n-au observat că acesta s-a retras, cu puteri sporite, în marile centrale electrice, continuînd să joace un rol important în desfășurarea vieții intime a drumului de fier.

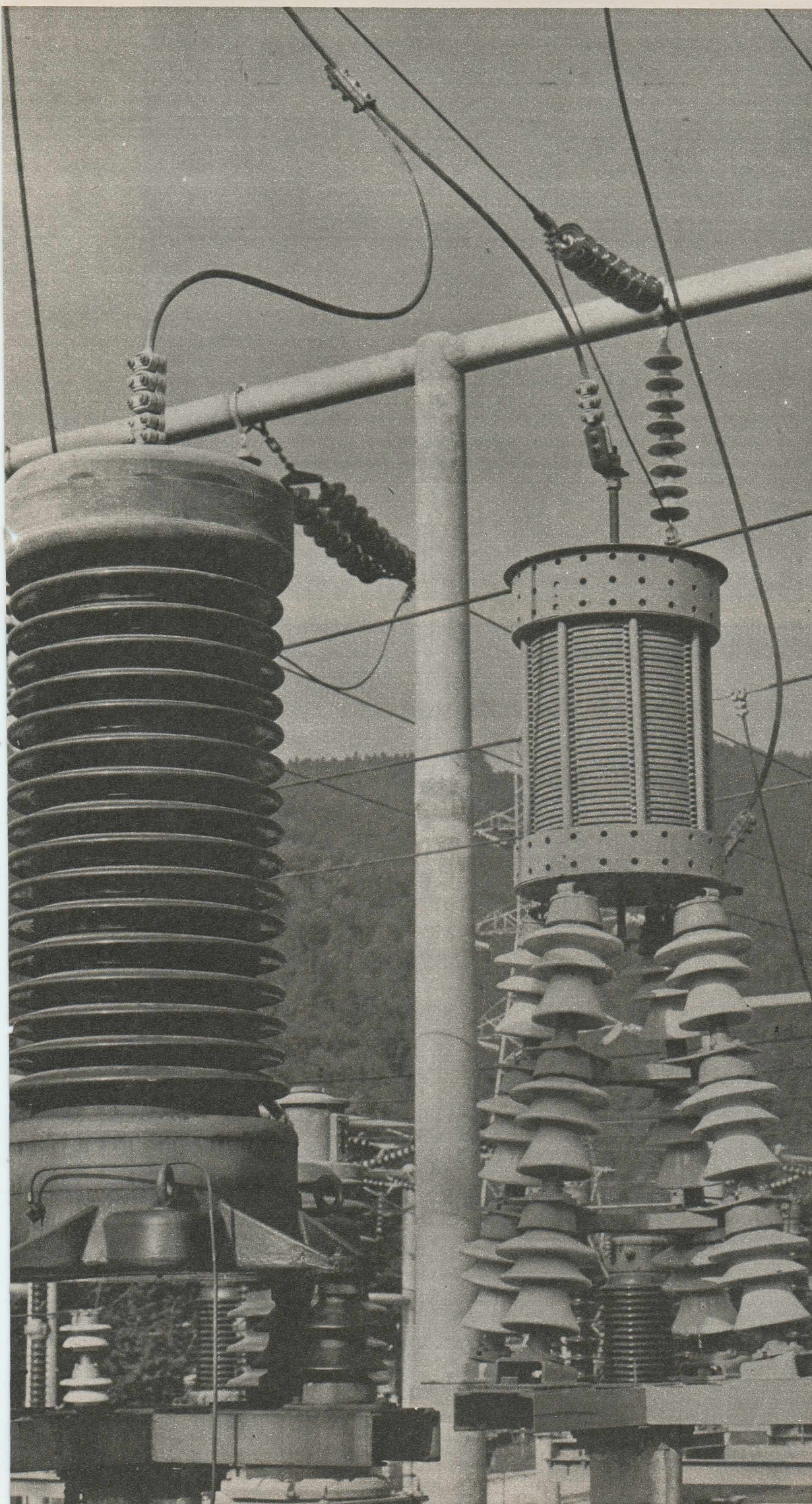
Electrificarea, această transformare ai cărei martori sîntem, interesează în prea mare măsură — dovadă frecvențele discuții (de toate gradele de competență) ce se poartă astăzi în trenurile de călători care circulă pe Valea Prahovei — ca să nu simțim nevoia consemnării și ilustrării ei. Dar cum poate pelicula fotosensibilă să cuprindă un atît de vast șantier — căci ce altceva decît un șantier este linia ferată intrată în epoca electrificării? — cum să redea, prin cîteva imagini, sutele de kilometri de filigran metalic cu care constructorii au acoperit, între Brașov și Ploiești (și continuă în prezent să acopere între Ploiești și București), întreg traseul drumului de fier? Valea Prahovei, cel dintîi drum feroviar electrificat, are de puțînă vreme un frate geamăn: între Craiova și Filiași (prima etapă), apoi mai departe, pînă la Reșița, a început amenajarea instalației electrice ce va permite reîntoarcerea regelui abur pe firele de înaltă tensiune, în imperiul nu demult părăsit. Din goana trenului, puține din măruntaiele vitale ale acestui organism complex, capabil să concentreze în fiecare locomotivă puteri nemaiîntîlnite pînă azi, se lasă descoperite, iar mecanismul intim al distribuiri energiei pe linie este o ecuație abstractă, accesibilă doar unei minorități de inițiați, specialiștilor. Nimic deci spectaculos, impresionant, la prima vedere. Și totuși...

DRUMUL DE FIER, OTEL ȘI CUPRU

de Nicolae RĂDULESCU
Fotografii de S. STEINER

În locul cabinei
focșiștilor.

Cîndva, un tren de marfă cu 50 de vagoane urca de la Brașov la Predeal, pe una dintre cele mai abrupte pante posibile la calea ferată, într-o oră și jumătate de drum, cu patru locomotive mari, cu abur, a cîte cinci osii motoare fiecare. Există deci o limită a traficului în acest sector peste care nu se putea sări. Dar tracțiunea diesel-electrică a făcut ca aceleași trenuri să poată fi purtate spre vîrfurile pantei într-o singură oră de mers, cu numai trei locomotive fiecare. Or, iată ce miracol, ce salt calitativ important permite electrificarea din acest punct de vedere: concentrînd energii importante, distribuite în linia de contact sub o tensiune de nu mai puțin de 25 000 de volți, sistemul electric alimentează locomotive care dezvoltă, fiecare, 6 950 cai-putere. Două din acestea sînt capabile să tragă de la Brașov la Predeal un tren de marfă cu supratraj, în numai 35 de minute. Și acesta nu este decît unul dintre numeroasele avantaje ale electrificării.

O știre de ziar relativ recentă consemna intrarea în probe a primei locomotive electrice românești. Probabil că șuierul ei de pasăre de noapte a atras mii de priviri curioase la ferestrele vagoanelor de călători pe lîngă care aceasta a trecut, de sute de ori, în neobositul ei du-te-vino menit, la început, să-i pună în evidență virtuțile. Oamenii și-au spus părerea despre ea începînd cu calificativul neesențial: e frumoasă. Este, într-adevăr, dar mai important decît atît e că are caracteristici tehnice cu care constructorii de mașini de la «Electroputere» se pot mîndri pe drept cuvînt. Și cum o locomotivă electrică nu poate trăi singură (spre deosebire de surorile ei relativ autonome: cu abur sau diesel-electrică), întreg aparatul de linie, realizat în mare parte tot de specialiștii craioveni, și-a spus și el cuvîntul în succesul electrificării primei linii ferate românești. De exemplu, această stație de transformare exterioară de la Valea Largă, una dintre numeroasele artere care trimit locomotivelor electrice aflate în cursă pe Valea Prahovei energia necesară propulsiei.

În curînd vom pleca din București cu trenuri care vor aluneca pe șine cîr 140 km pe oră. Un vis pînă nu demult? O realitate perfect posibilă astăzi. Dar lista virtuților tracțiunii electrice nu se oprește aici.

Cînd construcția liniei de contact a fost gata, mai întîi între Brașov și Predeal, traseu-școală în care experiența teoretică a specialiștilor noștri a avut prima materializare practică, a sosit un moment

(Continuare în pag. 6)

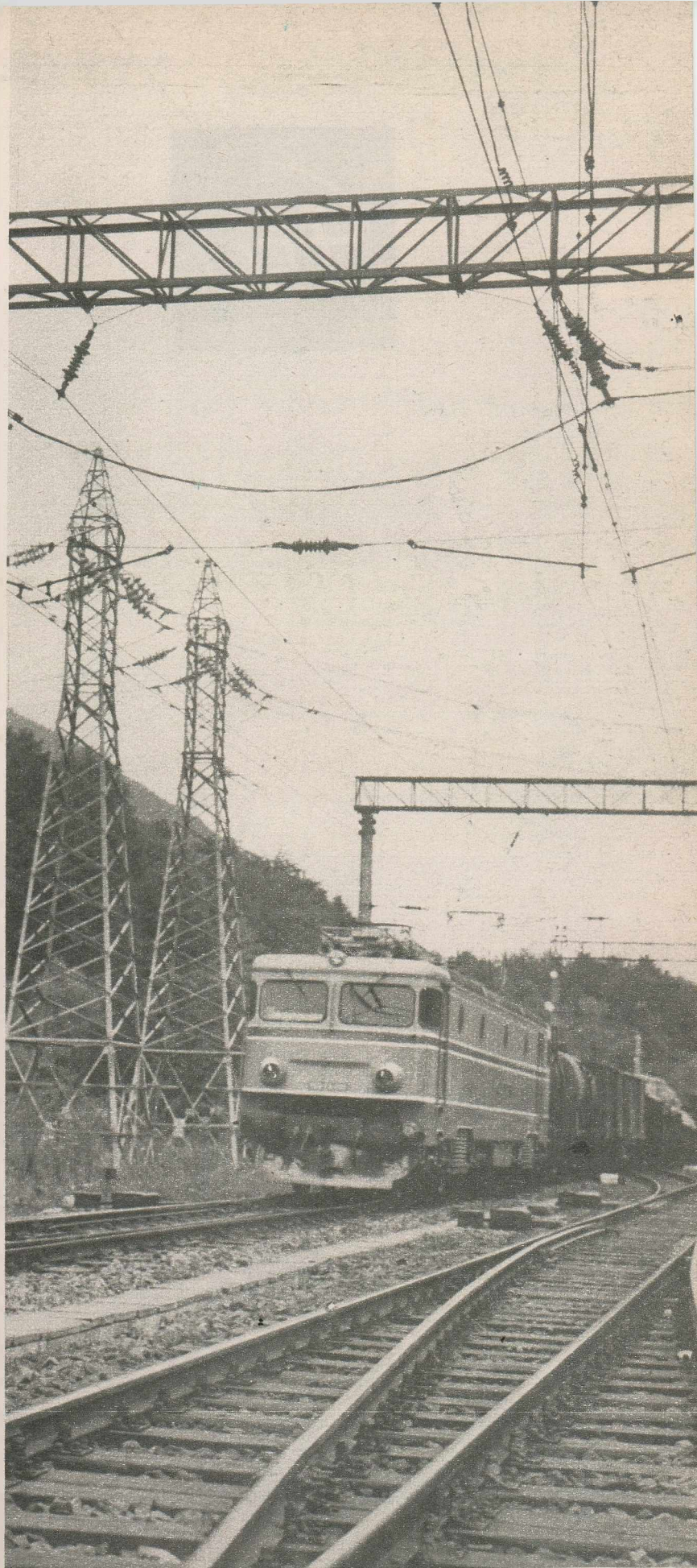
◀ Peisaj cu cai-putere.

În care totul trebuia supus unei riguroase probe de calitate. Momentul s-a numit ora H și a fost căutat cu înfrigurare pe cadranele cronometrelor, de sute de ingineri, tehnicieni și muncitori risipiți pe câteva zeci de kilometri de linie, în toate punctele-cheie. În esență, calificativul s-ar putea rezuma prin cuvintele: foarte bine. Dar ceea ce nici un aparat de măsură n-ar fi putut estima era tensiunea umană la care s-a făurit această pretențioasă lucrare energetică. Lucrând în pauzele dintre trenuri și foarte rar cerind să se oprească circulația o oră, două, lucrătorii uneia dintre cele mai tinere întreprinderi din cadrul Ministerului Căilor Ferate au intensificat mereu ritmul, astfel că trei porțiuni de linie de proporții identice au fost executate, prima într-un an și jumătate, a doua în mai puțin de un an, cealaltă în șase luni. S-au perfecționat tehnologiile noi, au fost concepute și create dispozitive de mare productivitate și, mai ales, s-a acumulat în mod organizat, științific, o valoroasă experiență. Rezultatul: aceste nesfârșite rețele aeriene, riguros asigurate împotriva defecțiunilor de orice fel și capabile să funcționeze optim în orice condițiuni atmosferice, datorită cărora energia electrică a hidrocentralelor și termocentralelor noastre poate să pună în mișcare locomotive. Mai multe mărfuri și mai mulți călători, mai repede și mai bine, acesta este sensul în care electrificarea își spune cuvântul la drumul de fier.

Parcă niciodată n-a fost răscolită pământul în această vale a Prahovei ca în perioada de cînd se electrifică linia ferată și se corectează traseul șoselei pe o porțiune de citeva zeci de kilometri, de la Comarnic în amonte și în aval.

Într-adevăr, electrificarea a însemnat tonaje și viteze sporite, deci o linie de maximă rezistență, terasamente consolidate, o aparatură adecvată pentru dirijarea, în condiții de maximă siguranță și regularitate, a mersului trenurilor de orice fel. O bună parte dintre aceste amenajări au elemente componente care se amplasează subteran, pentru a fi ferite de eventuale defecțiuni. Pe de altă parte șoseaua... Într-un loc, excavatorul a ridicat în cupa sa de oțel o fragilă bucată de ceramică smălțuită, o dală de teracotă de la un șemineu străvechi. Emoție, ca de obicei în asemenea cazuri: un arheolog solicitat în grabă a liniștit însă spiritele. Nu era vorba de o cetate dacică, nici de un castru roman, ci de un han de poștă părăsit cam pe vremea primei tinereți a bunicilor noștri. Așadar, pe aici au «zburat» cîndva, cu amețitoarea viteză de... 25 de kilometri pe oră, rădvanele unor călători deprinși să rabde cu săptămîinile supliciuul unui drum de la București la Cluj. Astăzi trec prin apropiere locomotive care

concentrează, fiecare, puterile tuturor căilor de poștă din acele vremuri.

Dar comparația nu se poate face decît forțînd foarte mult lucrurile. La Predeal, în vîrfurile pantei de peste 1 000 de metri, bilanțul lucrului mecanic cheltuit zilnic pentru transportul numeroaselor trenuri atinge cifre de-a dreptul uriașe. Pentru ca acest fapt să devină realitate, o ar-

mată de constructori au împinșit linia cu o compactă rețea de conductori și cabluri. Ei au redat regelui abur retras în marile centrale electrice o parte a domeniului părășit nu demult: drumul de fier.

Este semnul modernizării, semnul schimbării de destin în spiritul contemporaneității pe care o înregistrează cronică transporturilor pe calea ferată.

LENIN

GRAD

24 de ore

de N. MINEI

Douăzeci și patru de ore alcătuiesc la Leningrad o zi și o noapte, ca pretutindeni, sau o zi și o zi, ca în Extremul Nord al Europei, unde în lunile de vară întinericul capătă semitransparența tremurătoare și fumurie a zorilor — a unor zori prelungite de-a lungul citorva ceasuri. Dar bezna nu e răzbunătoare: pină și în miezul iernii, când Arctica vecină se află la cea mai mare depărtare de soare, lumina este prezentă și niciodată noaptea nu succede fără întrerupere nopții.

Douăzeci și patru de ore la Leningrad... Orele începutului de dimineață, când străzile sînt trezite din amorțeala scurtului lor somn de necruțătoarea sonerie a unui deșteptător polifonic: sirenele cargoboturilor din port și ale remorchelorelor de pe Neva, șuierul trenurilor din gările aflate în plin centrul orașului, dangătul grav al plăcilor de oțel izbite de baroasele mecanice ale șantierului naval, țipetele parcă veșnic neliniștite ale pescărușilor în căutarea misterioaselor lor surse de hrană... În cele trei medii — apa, uscatul și văzduhul — răsună zgomotele zilei abia născute.

Orele dimineții, orele muncii. Ale unei munci cu un registru de producție imens: la o extremitate — giganticele turbine pe care uzinele «Elektrosila» le trimit fluviilor siberiene îmblinzite, pentru a face din ele morari ai kilowaților; la cealaltă — infinitzimalele picături de esență de la fabrica «Krasnaia țveta», unde benzile rulante transportă elegante și aromate flacoane de parfumuri. Între cele două extremități, munca ținăgrădeană oferă Țării Sovietice pantofi și aparate de precizie, tancuri petroliere și medicamente, mașini-unelte și țigări.

Dar orele dimineții — cel puțin pentru tine, turistul poposit pentru un scurt răgaz la Leningrad — sînt și orele celor peste trei sute de săli ale «Ermitajului», cu fascinanta lor defilare de culori și forme. Sînt ore de vagabondare pe Nevski Prospekt, artera cea dreaptă și largă, ca o uriașă cărare croită în codrul care acoperea odinioară aceste meleaguri: dincolo de freamătul permanent și contemporan al străzii se profilează umbrele tăcute ale eroilor lui Gogol, Tolstoi sau Cehov, care au pășit cîndva pe aceleași trotuare, în umbra acolorași bătrîne clădiri austere, avînd în față aceeași săgeată aurită a Amiralității.

Sînt orele cînd te frapează — poate cu mai multă vigoare decît în alte momente ale zilei — paradoxurile Leningradului. Cel mai nordic oraș mare al lumii se bucură de o surprinzătoare îngăduință climatică, datorită boarei calde a Golfstromului: iernile lui sînt mai blînde nu numai decît în așezările Alaskă și ale Groenlandei, situate pe aceeași paralelă, ci și decît în Moscova, sora-capitală mai meridională. Pămîntul învelit în piatră și asfalt pe care calci pare a fi

o parte integrantă a masivului continental, dar el a rezultat din strîngerea laolaltă a o sută de insule. Cele cinci sute de poduri îți dau impresia că treci peste o infinitate de canale de tipul Veneției sau Amsterdamului, dar dedesubtul lor curge una și aceeași Nevă, răsfirată în brațele care-i alcătuiesc delta. Din clipa cînd, în 1703, Petru cel Mare a hotărît să înalțe orașul pe o întindere plină de mlaștini și smîrcuri și pină cînd Rusia și-a dobîndit Petersburgul nu au trecut decît opt ani; dar construcția catedralei Sf. Isaac, a cărei temelie se înfige în peste zece mii de piloți de lemn, a durat patru decenii.

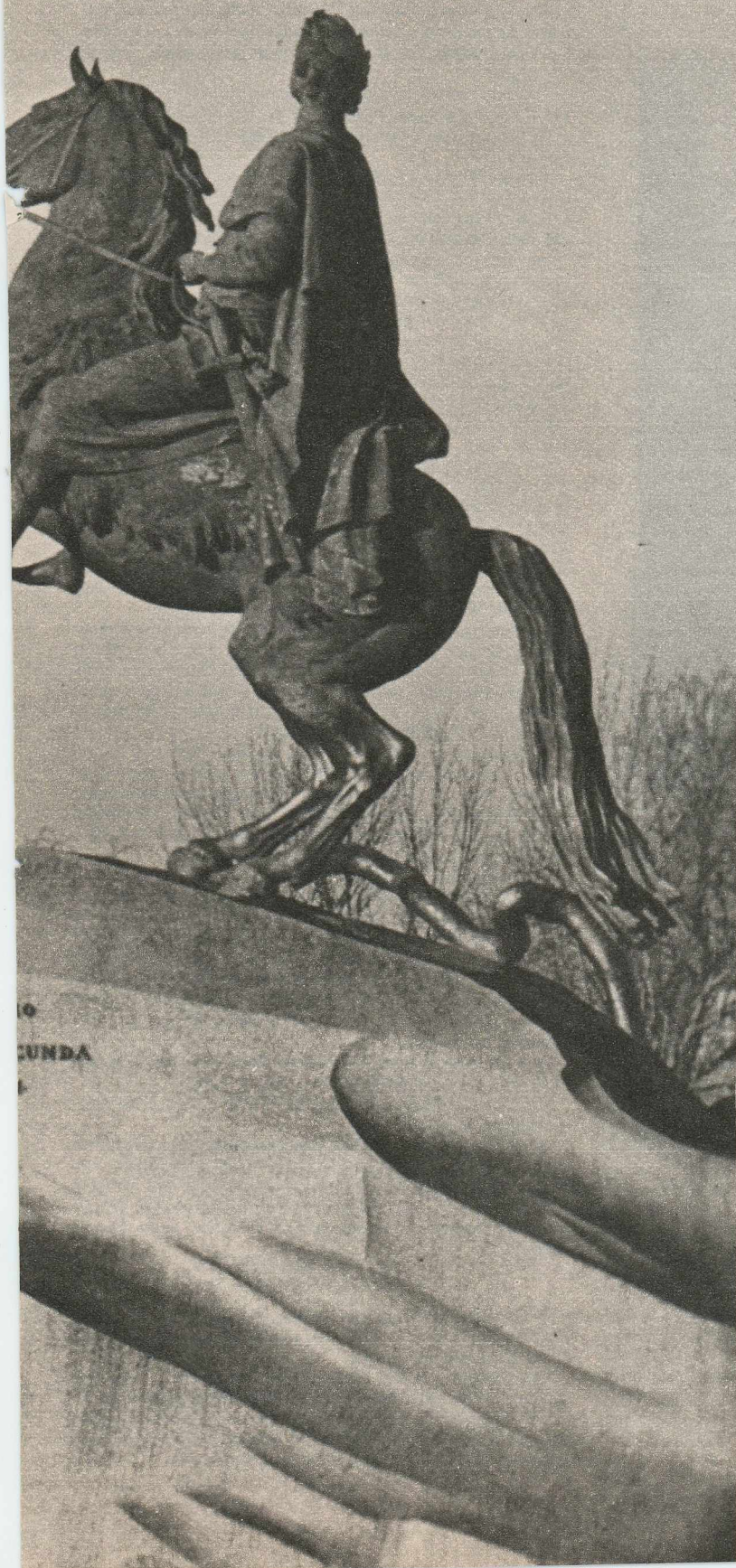
Orele după-amiezii le poți închina amintirilor legate de cel mai lung și mai crîncen asediu pe care l-a cunoscut istoria — cel din 1941-1943. Citeva cifre conturează dimensiunile lui apocaliptice: aproape 900 de zile de blocadă, peste 600 000 de bombe azvîrlite de avioanele cu zvastica pe aripi, peste 150 000 de obuze trase de tunurile germane și menite să deschidă drum unui asalt final care n-a mai avut loc niciodată, aproape 20 000 de locuințe năruite, aproape 600 000 de locuitori uciși în aceeași măsură de explozii, frig și foamete.

Dar cifrele, oricît de elocvente ar fi, nu pot spune totul. Le lipsește de pildă tragismul sfîșietor al jurnalului Taniei. Asemenea unei alte fetițe din îndepărtata Olandă, Tania a încredințat caietului ei de școlăriță durerile pe care le-a adus războiul micii sale vieți — pierderea treptată a unei întregi familii stinse de foame. Într-o singură zi a părăsit-o pe fata de nouă ani curajul de a nota totul. E ziua de 12 martie 1942, cînd jurnalul ei poartă doar începutul unei fraze: «Astăzi mama a...» Dar trei săptămîni mai tîrziu, Tania a găsit forța morală pentru a scrie: «Pînă diseară cred că mor și eu». Și așa a fost.

Martirilor și eroilor asediului li s-a înălțat la Leningrad un grandios monument. al cărui moto este: «Nimic nu se uită, nimeni nu este uitat». Și într-adevăr, la aproape un sfert de veac de la asediu, mințile și inimile leningradenilor păstrează intactă amintirea celor care s-au jertfit pentru ca marea cetate de pe Neva să nu fie pingărită de cizmele hitleristilor.

Dar orele după-amiezii aparțin nu numai trecutului. Ele pot fi consacrate și întîlnirilor cu prietenii care-ți vorbesc cu entuziasm despre Leningradul prezentului și al viitorului foarte apropiat. Despre cele nouăsprezece etaje ale hotelului «Sovetskaia», pe cale de finisare în apropiere de gara «Varșovia». Despre noua sală de concerte cu patru mii de locuri de lîngă o altă gară, «Moskva». Despre cele patru stații de metro recent

(Continuare în pag. 10)

MĂRIA SA...

de Sanda FAUR

Grav și învăliitor ca o bătaie de clopot în amurg, Ștefan Vodă coboară din legendă și vine către noi. Îl știm: are statura monumentală și pasul regesc, și vocea aprigă muiată în bună-tatea inimii, și ochii scâlțați într-un licăr cind mualit, cind infricoșător. Îl știm: de 30 de ani generațiile îl cunosc astfel. Am închis cartea de istorie în care Ștefan e desprins de pe fresca Voronețului, am renunțat la viaținea hieratică închipuită de penelul zugravului și am venit către această imagine sculpturală proiectată-cu nease-muită vigoare în spațiul scenic. De 30 de ani, pe scena Naționalului domnește acest Ștefan, un masiv de omenie,

să crezi posibil imposibilul: cum că ar fi debutat ca modest cîntăreț, repe-tînd dimineața, în timp ce femeile de serviciu măturau sala cinematografului «Clasic», la pianul ce acompania, după-amiaza, avaturile lui Max Linder. Da, Calboreanu a făcut și comedie, l-a creat pe Spirache din «Titanic vals» și pe Chirică din «Omul cu mîrtoaga». Firește, o comedie la modalitatea lui: o comedie gravă, în care risul hohotea doar în ochi, din care gagul era exmatriculat și hazul gros trimis în exil. Dar oricît s-ar dori Calboreanu un om ca toți oamenii și un actor ca toți actorii, dimensiunea lui cotidiană rămîne monumentală. Să se fi petrecut aici un

romănesc, George Calboreanu rămîne Măria Sa — Măria Sa Omenia, Măria Sa Curajul, Măria Sa Trecutul glorio-s al țării... Dar toate acestea — și omenia, și vitejia, și caldul simțămînt al iubirii de patrie — Calboreanu le urcă pe scenă o dată cu sine, le aduce cu sine, sint ale lui. Noblețea voievodală a gestului, noblețea lipsită de em-fază a rostirii, înălțimea privirii, sint ale lui. Le-a văzut și le-a înțeles acum mai bine de 40 ani, Davila: instalat în căruciorul care-i purta infirmitatea și suferințele stăpînite, Davila a asistat, în 1925, la premiera lui «Vlaicu Vodă» și a hotărît ca acest tînăr Calboreanu să păstreze rolul interpretat inițial de

1) Vlaicu Vodă, așa cum arăta în prima interpretare — din 1925 — a lui George Calboreanu. 2) Și iată-l în aceeași interpretare, în spectacolul din 1967 al Naționalului. 3) În 1935 George Calboreanu îl interpretează pe Avram Iancu din piesa lui Blaga. 4) Un alt domn a cărui voce a tunat pînă la noi prin glasul lui George Calboreanu: Ion Vodă cel Cumplit.

statue de piatră căreia dalta i-a cioplit toate asprimile și în care bate sonor inima omului.

Ștefan acesta e George Calboreanu. Avea 40 de ani cînd a trăit, pentru prima oară, crepusculul solemn al acestui astru al istoriei românești, așa cum l-a scris, cu avîntată pană roman-tică, Delavrancea în «Apus de soare».

Are astăzi aproape aceeași vîrstă pe care o avea Ștefan Vodă în acel trist început de veac 1504: 74 de ani domnul Moldovei, 72 — domnul scenei româ-nești. Calboreanu septuagenar? Trăind azi, în 1967, moartea lui Ștefan cel Mare, Calboreanu trăiește, ca o explozie vitală, momentul de culme al creației sale artistice...

★

Calboreanu septuagenar? Cînd își scoate peruca colilie și-și dezlipiște mustața de moș sfătos, cînd aruncă de pe umeri hlamida voievodală, ai în față un bărbat puternic, ca în floarea vîrstei, pe care anii n-au izbutit să inscrie urme dramatice. Redevenit persoană civilă și contemporană, Calbo-reanu intimidează mai puțin și te face

transfer dinspre scenă spre viață, o mutație din acelea ce sint cu puțință numai la marii artiști care respiră prin respirația personajului, și-și amestecă gîndurile de peste zi, și visele de peste noapte, și gesturile din tot ceasul cu gîndurile, visele și gesturile eroului de pe scenă? Poate: în cei 50 de ani de teatru, Calboreanu a domnit de nenu-mărate ori, a avut destinul chinuit și tactica savant stăpînită ale aceluși «prin-cipe al lui Machiavelli pe pămîntul ro-mănesc» care a fost Vlaicu Vodă, a trăit frămîntată istorie a lui Ion Vodă cel Cumplit, a devenit și a redevenit de trei ori, în trei versiuni scenice, mereu altul și întotdeauna același Ștefan cel Mare. Două sute, trei sute de seri petrecute în compania lui Ștefan, două sute, trei sute de seri cu gîndurile amestecate laolaltă, cu durerile incercate împreună, cu minia, tandrețea și aspirațiile contopite... Să te uimească atunci că George Calboreanu pășește pe Calea Victoriei, alături de tine, cu pasul apăsător al lui Ștefan, cu fruntea îngîndurată a lui Vlaicu, că-ți zîmbește cald și șugubăț cum îi zîmbește pe scenă «băbăției» de Oana? În teatru

Aristide Demetriade. Nottara i-a predat apoi sceptrul și coroana lui Ștefan, și Calboreanu nu le-a mai lăsat din mină. Prietenul său Blaga i l-a îndreptat pe «Avram Iancu», Iorga — rolurile princi-pale din 13 piese, Victor Eftimiu — din alte 13. Anii au adunat, unul lîngă altul, în viața artistică a lui Calboreanu, principii, regi, voievozi. Calboreanu a zăbovit, cu mina întinsă și tremurătoare a lui Lear, cerșind dragostea fiicelor sale, a ținut în palmă craniul și a medi-tat, hamletian, asupra vieții și a morții, a trăit grandoarea și decadența lui Iuliu Cezar...

Jumătate de secol, pe prima scenă românească — cea a Naționalului bucu-reștean — au trăit, au suferit, au învins și au murit regii interpretați de Calbo-reanu. O singură coroană a păstrat Calboreanu pe frunte: cea a Măriei Sale Arta, cea de «artist al poporului».

★

«Cu «Vlaicu Vodă» mi-am început adevărata carieră, Vlaicu mi-a întins o mină de prieten și el mi-a adus primul mare succes; pentru asta l-am

O creație scenică memorabilă:
George Calboreanu în «Apus de
soare», ediția 1967.

Fotografie de S. STEINER

iubit întotdeauna. Pe scenă însă, ca și în viață, contează nu atât prima cât ultima iubire: Ștefan e marea și ultima mea dragoste artistică. Apusul lui de soare e ca un sunet de orgă, până și tristețea și bătrânețea lui sînt monumentale; și mi-e aproape fiindcă Delavrancea a văzut în el un om care meditează asupra vieții și a vîrstelor, asupra trecerii ireversibile a timpului, pe care îl chinuie rana de la picior și micile păcate din tinerețe, care e și tată, și soț, și domn cu egală patimă. Vodă Ștefan e în această piesă *om și idee*: ca idee, intruchipează idealul patriotic. Și dacă odinioară acesta se cerea exprimat la modul romantic, cu gestul larg și vorba patetică, azi l-am adus, în spectacolul regizat de Sică Alexandrescu, la înțelegerea și la viziunea contemporană a istoricului. Mi-a făcut cineva zilele trecute un compliment: spunea că sînt un actor modern. Îi mulțumesc: m-am străduit și acum 40 de ani să fiu modern, așa cum o dorea gustul epocii, mă strădui să fiu modern și la tonalitatea sensibilității actuale...

...Am iubit multe doamne Marii la viața mea — au jucat lingă mine, în acest rol, și Sorana Țopa, și Elvira Godeanu, și Dina Cocea, pînă la Maria mea de astăzi, Carmen Stănescu. Am mîngîiat creștetul bălai al multor Oane, de la acea Oană drăgălașă pe care Eugenia Popovici o dăruise cu atita frăgezime, sensibilitate și farmec, pînă la Iilnca Tomoroveanu și la fetița care o joacă astăzi pe scenă, studentă încă, Valeria Marian pe nume. Să-mi fie cu iertare dacă la vîrsta mea îmi îngădui să mai visez la noi Marii și noi Oane...»

Există în «Apus de soare» un personaj despre care se vorbește cel mai mult, dar care vorbește cel mai puțin: o replică doar. În jurul acestui personaj se înnoadă toate patimile, el este cel vizat de perfidia boierilor trădători, el este apărat cu înverșunată credință de Ștefan. Este fiul acestuia, Bogdan, în care Vodă vede perpetuarea politicii sale de neatîrnare a țării și căruia ține să-i urce coroana pe frunte în chiar timpul vieții sale: «Țineți minte cuvintele lui Ștefan, care v-a fost baci pînă la adînci bătrîneți... că Moldova n-a fost a strămoșilor mei, n-a fost a mea și nu e a voastră, ci a urmașilor voștri, a urmașilor urmașilor voștri în veacul veacilor... Spuneți țării că voința mea e să se ungă Bogdan de cînd sînt în viață»...

Am asistat, în seara premierei cu «Apus de soare» din acest septembrie 1967, la un moment care se voia de două ori simbolic: George Calboreanu, îmbrăcat în mantia lui Ștefan, îl încorona pe scenă pe George Calboreanu-junior, interpretul lui Bogdan, proaspăt absolvent al institutului. Și o făcea cu o emoție anevoie stăpînită. Dați-i voie o clipă, artistului, să fie întui tată și doar apoi voievod...

În plin centrul Africii, într-o regiune încă necercetată, tânărul inginer francez Marcel Homet se simte pentru întâia oară puternic atras de etnologie și arheologie. Ceea ce îl determină în anul 1923 să-și părăsească profesiunea pentru care se pregătise, dedicându-se noii sale pasiuni. Studiază araba clasică, ajungând în cele din urmă să predea această limbă, precum și arheologia, la Universitatea din Alger. Invitat în 1947 de guvernul brazilian în Amazonia, rămâne în America de Sud, dobândindu-și un prestigios renume de explorator și cercetător al acestor meleaguri. Publică între timp o serie de cărți de călătorie de mare succes, dintre care cea mai cunoscută, «Fiii soarelui», cuprinde relatarea explorărilor sale în Guyana braziliană. Revine în Europa în 1964.

Recent, solicitat de redacția noastră, Marcel Homet a avut amabilitatea de a ne trimite acest prim material, cuprinzând însemnări din perioada petrecută în jungla amazoniană.

ÎN JUNGLA AMAZONIANĂ PRINTRE CANIBALI (I)

de Marcel HOMET

Canibalismul... Un cuvânt care te înfioară. Te face să te gîndești la atîția exploratori căzuți victime mîncătorilor de oameni și la sinistrele ospățuri care încununau victoriile în luptele intertribale. Larg răspîdit odinioară, în preistoria omenirii, canibalismul — fenomen ce se explică prin credința unor populații primitive că, mîncîndu-și adversarii, le preiau puterea și calitățile — nu a dispărut total nici astăzi. Amazonia se numără printre cele din urmă locuri de pe glob în care mai există canibali.

Vastele și prea puțin cunoscutele întinderi ale Amazoniei, care ocupă o suprafață cam de trei ori mai mare decît cea a Franței, au ajuns abia în ultimii ani să aibă primele mijloace de comunicație cu restul lumii. Avioane utilitare acoperă în prezent zilnic, prin zboruri prevăzute sau nu, peste 12 000 km, transportînd pasageri și medicamente, provizii și bolnavi. Pe toată această imensă suprafață coborîrea avionului pe terenul de aterizare, adesea singurul loc nivelat și defrișat din împrejurimi, constituie un eveniment. Am asistat la zeci și sute de asemenea plecări și sosiri. Aici e avionul. Dincolo, la cîțiva pași, oamenii care vor să călătorească. Pilotul secund numără locurile libere și, simplu, rostește hotărîrea: «Pot, lua douăsprezece persoane»... Tăcuți, doisprezece oameni se îndreaptă spre avion. În urmă, cei rămași așteaptă cu încredere rîndul la cursa următoare. Pasagerilor nu li se cere nimic. Nici hîrtii de identitate, care de altfel nici nu prea există, nici taxe. De vreme ce sînt locuri, solicitanții sînt imbarcați.

Dar dacă pentru localnicul lipsit de mijloace avionul utilitar reprezintă posibilitatea ideală și cel mai adesea unică — în materie de siguranță — de a circula conform propriilor sale interese, pentru un explorator, fie chiar de modeste pretenții, a fi «făcut» Amazonia în avion nu ar putea constitui un titlu de glorie. Sus, în fotoliul destul de comod al păsării de metal, nici nu îți poți imagina realitatea care, pasionantă și frenetic vie, te cheamă s-o trăiești străbă-

tînd cărările de uscat și de apă ale Amazoniei. Arborii înalți de peste 50 de metri, cu ramurile adesea întreșute ca o hlamidă de umbră întunecată, lianele ce desenează o vastă broderie pe fundalul zării, apele în care își fac siesta uriași șerpi anaconda și crocodili ale căror imense boturi căscate parcă așteaptă gata să înghită, broaștele gigantice, mari cît un copil de cinci ani, panterele, mai ales negre, iată tot atîtea puncte de atracție pe care Amazonia le oferă curiozității veșnic nepotolite a exploratorului. Printre acestea se cuvin însă amintiți în primul rînd oamenii, acei indieni ai junglei amazoniene considerați una dintre cele mai primitive populații ale globului și a căror cunoaștere furnizează cercetătorului, fie că este antropolog sau etnolog, un valoros material de studiu. Printre acești oameni se numără și canibalii pe care i-am întîlnit în regiunea marelui fluviu al Americii de Sud.

«SÎNTEM ÎN PRIMEJDIE!»

Mă aflu unde va lingă malul mlăștinos al lui Rio Xingu — în preajma locurilor unde se întrerupsese cu ani în urmă firul știut al drumului faimosului colonel Fawcett, cel care împreună cu fiul său au dispărut în jungla amazoniană (o dispariție despre care n-a încetat să se vorbească de patru decenii încoace și al cărei mister probabil că nu va fi dezvăluit niciodată).

Se înnopta. Numai cu trei sau patru ore înainte fusesem oaspetele unui mic trib, Tapirape, circa 40 de războinici

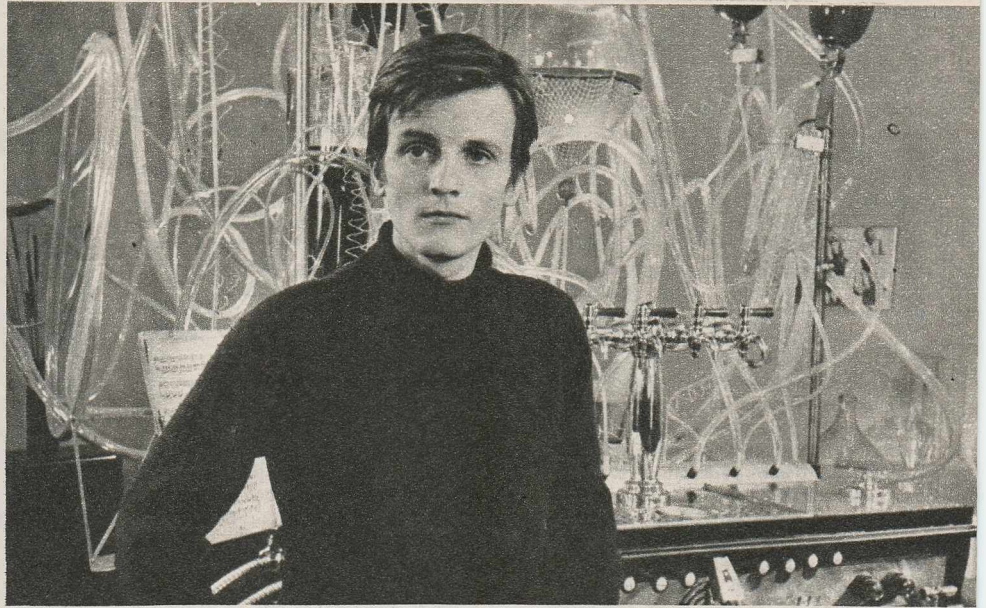
privind de aproape

La prima vedere, spectacolul Teatrului «Lucia Sturdza-Bulandra» cu piesa lui William Saroyan «Clipe de viață» este tot ce poate fi mai antitelegenic. Acțiunea (mai bine-zis conversația) se desfășoară într-un simultan continuu la mese, la bar, la pian, la jocul electric. Filmarea în plan general ar fi redus fiecare dintre aceste puncte de interes la dimensiuni derizorii. Selectarea ar fi putut să însemne fărâmițare, sărăcire a perspectivei. S-ar fi zis că, în această retransmitere, adversarii declarați ai televiziunii spectacolelor concepute pentru scenă își vor găsi cel mai peremptoriu argument. Și totuși «Clipe de viață» a fost una dintre cele mai izbutite emisiuni de televiziune. Caldul mesaj umanist al piesei lui Saroyan a ajuns la noi într-un mod mai direct, mai pătrunzător decât în sala teatrului. Un foarte inspirat regizor de transmisie a înlăturat spațiul dintre noi și personaje. Ochii arzători, mobili, ai lui Liviu Ciulei ne priveau drept în față, reflectând o neobișnuită înțelegere a condiției umane și toate ipostazele disperării sau entuziasmului pe care aceasta le poate stîrni într-un suflet sensibil. Pe chipul brăzdat și expresiv al lui Fory Etterle, mai mult încă decât în vorbele lui, se citea întreaga istorie a frustrărilor și năzuințelor complexului personaj întruchipat de el. De ce Gina Patrichi te duce cu gîndul în același timp la Giulietta Masina și la Annie Girardot? Văzută de aproape, falsă Kitty Duval, total dezarmată în fața unei vieți pe care nu știe nici s-o trăiască, nici s-o înțeleagă, revelează printr-o meșteșugită inexpressivitate, patetica ei inadecvare la mediu, la oameni, la tot ceea ce o înconjură.

Am citat aceste trei remarcabile creații actoricești puse excelent în valoare de micul ecran pentru a sublinia că sub lupa măritoare a obiectivului totul, bun sau rău, devine mai pregnant, frapant. Dacă s-ar ține totdeauna seama de acest adevăr elementar am fi scutiți de unele experiențe care, neplăcute pentru telespectatorii mari, devin de-a dreptul traumatizante pentru cei mici. Nepotrivirea de vîrstă dintre actrițele care au interpretat rolurile prințului și prințesei Jane și personajele respective a dus în piesa «Prinț și cerșetor» la efecte grotești. Nu e în principiu un păcat să deplasezi camerele de luat vederi în săli de spectacol, dar este obligatoriu să ții seama de numeroasele implicații ale deosebirii dintre perspectiva spectatorului din stal și cea a telespectatorului. Acesta din urmă are privilegiul (sau dezavantajul) de a se apropia de scenă și deci de oamenii vii de pe ea. Mstislav Rostropovici nu mai este pentru el doar un mare muzician *in abstracto*, un interpret perfect al celor mai diferiți compozitori, și nici o siluetă miniaturizată de distanța dintre scena sălii Palatului și rîndurile de fotolii. Situat în aceeași cameră cu admiratorul lui, violoncelistul îi permite să-l urmărească clipă de clipă, îi oferă rarul privilegiu de a fi martorul unui act de creație.

N-ar fi greșit să se spună că televiziunea anulează distanțele pînă la o adevărată intimitate forțată. Între multiplele aptitudini pe care trebuie să le vădească un protagonist al micului ecran, calitatea de a fi recepționat cu simpatie în aceste condiții pretențioase este primordială. În formula ei intră, se înțelege, și o anume îmbinare fericită a trăsăturilor fizice, dar secretul rezidă în darul comunicabilității, în capacitatea de a capta încrederea și totala bunăvoință a telespectatorului. Din păcate, televiziunea nu pare a cultiva conștient aceste însușiri și pe purtătorii lor. Între colaboratorii ei se numără unele persoane născute parcă pentru televiziune, dar frecvența apariției lor pe micul ecran nu este înrîurită de criteriul telegeniei, în sensul atribuit mai sus. Am ajuns din nou la o temă dezbătută în multe din cronicile anterioare. Și fără îndoială că nu pentru ultima oară. Personalitatea prezentatorilor rămîne unul dintre cele mai nevalgice puncte ale televiziunii noastre. Rîndurile acestea pleacă la tipar înainte de premiera emisiunii «Transfocator». Din indiscreții (pentru că promisiunile întîlniri periodice dintre televiziune și cronicari n-au început încă) am dedus că este vorba de o ambițioasă încercare de a înlocui «Săptămîna» cu un program de mare atractivitate inspirat după izbutitul model al emisiunii franceze «Cinci coloane în pagina întîi». Să sperăm că secvențe originale consacrate unor teme de stringentă actualitate, dezbateri îndrăznețe, reportaje în premieră mondială vor constitui permanent substanța ei.

Felicia ANTIP

Colin, eroul central (interpretat de Jacques Perrin) despre care Boris Vian ne spune: «Era destul de înalt, subțiratic, cu picioare lungi și foarte drăguț. Numele de Colin i se potrivea. Vorbea cu blîndețe fetelor și din toată inima băieților. Mai totdeauna era vesel, iar în restul timpului dormea».

Chloe, fata în pieptul căreia creșteau nuferi (interpretă — Annie Buron).

ce poate și ce nu poate documentarul?

Natalia Velicko, tinăra actriță sovietică în plină ascensiune. Așteptăm să o vedem și noi în filmele ce au făcut să se vorbească mult despre ea: «Liniște», «A treia tinerețe».

ridiane ● meridiane ● meridiane ●

Cei șase sînt: Jacques Perrin și Annie Buron (în rîndul din față), Samy Frey, Alexandra Stewart, Marie-France Pisier și Bernard Fresson (de la dreapta la stînga, rîndul din spate).

«SPUMA ZILELOR» PE ECRAN

Cînd Gabriel Albigocco a anunțat că va ecraniza «Marele Meaulnes», fanaticii întru literatură și scepticii întru cinematograful au sărit ca arși: «Nu se poate face un film după această scriere unică». (Între noi fie vorba, cam au dreptate.) De acest avertisment, completat cu strigătul «este un sacrilegiu, o trădare» a avut parte și un regizor începător, fost actor, Charles Belmont, care s-a încumetat să purceadă la transpunerea pe ecran a ciudatei cărți a lui Boris Vian «Spuma zilelor». (Raymond Queneau o consideră «unul dintre cele mai mișcătoare romane de dragoste contemporane», iar Pierre Mac Orlan «una din rarele cărți despre tineretul acestor vremuri».) Cum va arăta pe pînză amestecul de oniric și real din paginile lui Vian, cum vor trebui să se miște eroii și în ce decor pentru a-l purta pe spectator pînă în acel punct unde nu mai știe cînd începe și cînd se sfîrșește visul? Rămîne de văzut. După ce a muncit trei ani asupra scenariului, Charles Belmont este cît se poate de optimist. Optimist se arată și producătorul André Michelin care pentru realizarea acestui film a obținut sprijinul lui André Malraux. Cît despre cei șase interpreți ai poveștii de dragoste, cu toții au renunțat la orice alt contract de dragul acestui film.

Cu atita încredere..

PE PLATOURILE SOVIETICE

● Regizorul Mihail Romm, autorul lui «Nouă zile dintr-un an» și al documentarului «Adevărata față a fascismului», pregătește un nou film de montaj, Lumea —

S-ar zice că poate totul, și aici se află și mîndria, și păcatele sale. Ne poate plimba prin cosmos și pe potecile mărginite cu floarea-soarelui ale lui Țuculescu, ne poate arăta cum se construiește o hidrocentrală ori un fagure de albine.

Practic, nu cunoaște limite. Există loc pentru aparatul de filmat în orice colț din lume și din viață. Dar ce aduce el de acolo? Ceea ce se imprimă pe peliculă este totdeauna esențial pentru cunoașterea și sensibilitatea noastră omenească de zi cu zi? Nu cumva ne mai și înșală uneori, — cu sau fără voia lui — nu cumva ne înfățișează lucruri vechi în haine noi ori se substituie — cu ifose sau cu umilință, de la caz la caz — altor forme de exprimare artistică?

Acestor simple întrebări am încercat să le răspund după ce am văzut ultimele producții ale studioului «Alexandru Sahia» (cîteva mai bune, cîteva mai slabe, dar toate cam bătînd pasul pe loc).

Am asistat timp de cîteva minute la o

zvîrcolire a documentarului, trimis să lupte pe cel mai impropriu dintre terenuri: pe un teren unde nu poate nici să dubleze cuvîntul, nici să comunice ceva de sine stătător prin imagine, ci doar să umple spațiul dintre un enunț verbal și altul cu tot felul de referințe lăturalnice subiectului ori forțate să se supună acestuia.

Filmul «Tămăduirea» (regizor — David Reu) și-a propus să prindă pe peliculă cîteva momente ale medicinei empirice, ale leacurilor băbești, văzute ca o cristalizare a unei anumite experiențe populare. Crainicul ne spune chiar această frază și încă multe altele asemănătoare. Și tot crainicul, conform scenariului, amintește cîteva «tămăduiri» ce aveau cîndva trecere în lumea satului. Ni se povestește: se culeg flori din cimitir la al treilea cîntat al cocoșului, se ia o oală neînțepută etc., etc. Dar ecranul, ecranul ce putea să facă în acest interval? Cam greu de spus din moment ce tot ceea ce ne-ar putea stîrni eventualul interes se adresează doar urechilor noastre. Ochiului i se înfățișează pur și simplu un olar lîngă roata sa (asta are legătură cu «oala neînțepută») și un bătrîn care preț de cîteva cadre culege flori dintr-un cimitir.

Mergînd pe această cale, documentarul dedică de la rosturile sale și, mai mult decît atît, se schingiuiește singur.

Aceeași senzație de alunecare în gol am avut-o și în timpul filmului închinat compozitorului N. Kirulescu, aparținînd unui alt talentat cineast de la «Sahia», Erich Nussbaum. Foarte frumoasele imagini semnate de operatorul W. Goldgraber insistă asupra chipului expresiv al artistului, asupra mișcărilor sale pe clapele pianului. Pînă la un anumit punct nu e rău, adică atîta vreme cît compozitorul are ceva să ne spună: ne fredonează cîteva din șlagărele sale.

Dar numai cu asta nu se poate face un film, decît în cazul în care s-ar întîmpla acea minune rară cînd spectatorul devine martorul procesului intim de creație al compozitorului.

Altfel, documentarul intră în încurcătură, se zbate să-și găsească o justificare. Rezultatul: aparatul de filmat iese în stradă și, pe o melodie mai tristă, prinde un șir de case împărținite, iar pe un motiv muzical mai săltăreț — niște blocuri noi. Reîntors în casă se extaziază de cîteva ori în fața unui fotogenic buchet de margarete.

Fiindcă a venit vorba, amintim că prim-planurile cu flori au devenit un adevărat refugiu pentru momentele de criză ale unor filme; sînt plăcute, ce-i drept, dar de ce așa de multe intermezzo-uri horticole într-un documentar etnografic (onorabil, de altfel) ca «O nuntă la olteni»?

Am inventariat toate aceste amănunte nu de dragul nodului în papură, ci pentru a trage un mic semnal de alarmă: ni se pare că, de la o bucată de timp încoace, pericolul unui simbolism facil și neputincios îi cam pîndește pe creatorii de la «Sahia».

Le-am admirat și consemnat de nenumărate ori talentul autentic, supunerea la obiect, simțul măsurii, pasiunea cu care au muncit pentru a urni documentarul românesc pe o cale la capătul căreia se află semnul distinctiv al personalității. Sîntem convinși că ușurința «nu le stă în caracter», ca să zicem așa, de aceea atunci cînd se ivește, nedorită, credem că este de datoria noastră să o semnalăm.

Magda MIHĂILESCU

Este greu să-l uităm pe Sergo Zakariadze, cel care a fost, pe ecrane, «Tatăl soldatului». Zilele acestea, el a fost oaspetele țării noastre, dar nu în calitate de cineast, ci de actor al Teatrului Academic Gruzin de Stat «Șota Rustaveli» și de interpret al dramei «Măria sa poporul».

vernisaaj

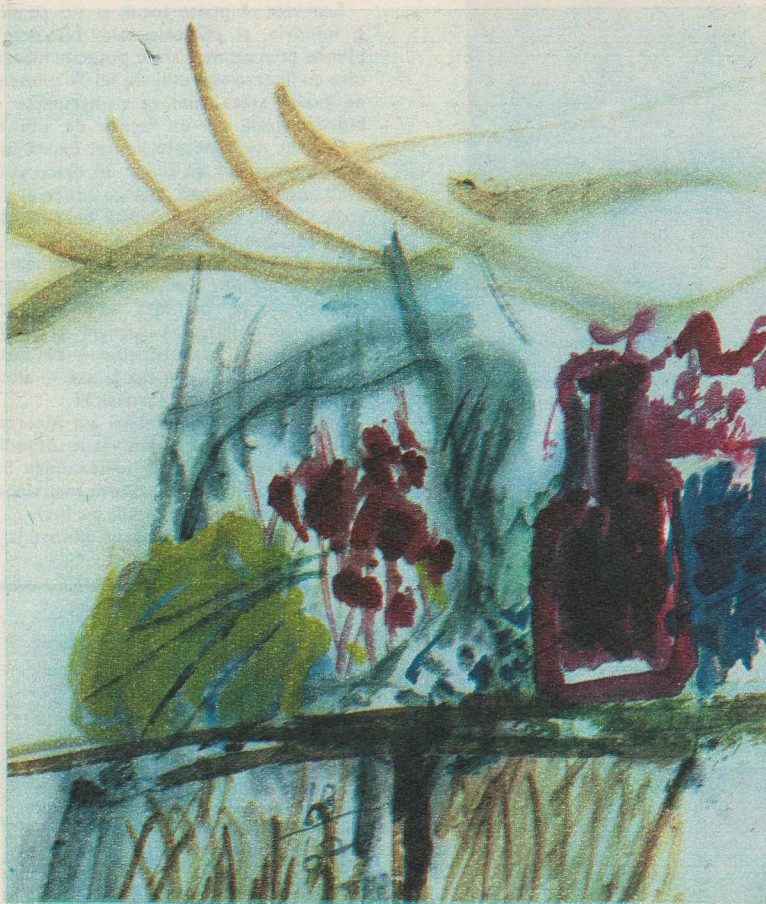
DALLES: COLOC

Nu e nimic surprinzător în bruştele mutații din creația unui pictor. Artistul poate să schimbe complet aparența artei sale fără să se renege sau, optînd pentru alt crez, să-și părăsească vechile imagini. Publicul se află în ultimul caz în fața unui șoc. Aceasta este senzația pe care o receptezi de la vizitatorii sălii Dalles în aceste zile. Se caută o lume care nu mai există, care a dispărut ca să facă loc altei realități unde culoarea, pata, semnul și materia însăși sînt termenii unui nou limbaj. Sentimentele s-au sublimat și doar privitorul rătăcit în meandrele culorilor mai face apel la eternul raport vizual care să-i dea sentimentul că planeta mai este în echilibru. Dintre toți pictorii care expun aici, fără îndoială colajele lui Ion Bițan provoacă șocul cel mai intens. Colajul a devenit de mult un mod clasic de exprimare și Bițan nu face acum decît să călătorească pe un drum pe care au trecut de mult conchistadorii. Spațiul din colajele lui Bițan e pur («Compoziții») și calm, un abis a căruia tăcere e spartă de vibrația solitară a unei pete întunecate de stofă: o fereastră prin care privirile nu pătrund. Un moment de disperare într-un peisaj monocrom. De aceeași obsesie a purității spațiului (dar pe alt plan) sînt străbătute și lucrările Sultanei Maitec din ciclul soarelui. Dacă aici sensurile poetice au fost abrogate prin luciditatea construcției, reprezentarea ipostazelor solare, a peisajului cosmic imaginat fac posibilă totuși reveria acumulată pe cale cerebrală. Galbenul solar are o nemărginită putere hipnotică și locul acestor tablouri ar fi fost mai degrabă într-o sală cu lumini filtrate, unde și-ar fi găsit un echivalent natural.

Cu sculptura expusă (Silvia Radu, Valer Chende, Spiru Săbiescu, Peter Iacobi, Gh. Iliescu-Călinești) intrăm într-un univers fără inovații izbitoare. Peter Iacobi smulge lemnului accente dramatice. «Vîrsta bărbatului», acel trunchi spiritualizat care reproduce aproape fidel anatomia, înzestrat cu o dureasă încordare, este de fapt un Crist nemărturisit. Dacă Iacobi urmărește convulsiile lemnului, momentele dramatice ale mișcării («Introversiune», «Victorie»), Gh. Iliescu-Călinești prelucrează lemnul cu simplitatea meșteșugarului, și toate aceste forme supra-dimensionate își au sorginea și echivalentul în bătrîna noastră artă populară. Grupîndu-le, artistul nu face decît să releve sensuri sau să sugereze simboluri («Coloana generațiilor»). Piatra sub dalta Silviei Radu împrumută ceva din virtuțile ei constructive. Repovestind legenda Meșterului Manole, artista a păstrat tensiunea baladei și acel crescendo dramatic copleșitor.

Fabulele lui Esop prilejuiesc Getei Brătescu un serial de grafică (și o tapiserie) plin de umor și fantezie. Viziunea plastică a lui Benedict Gănescu e cu totul solitară în grafica actuală și de o valoare de mult și solid afirmată. Artistul creează o lume barocă în care automatismele și fanfaronada fastuoasă caracterizează intrinsec personajele. Intenția de cele mai multe ori e vădit satirică și rezultă din însăși construcția acestor cupluri armonice sau singulare care trăiesc ciudate și neașteptate metamorfoze.

Cornel BOZBICI

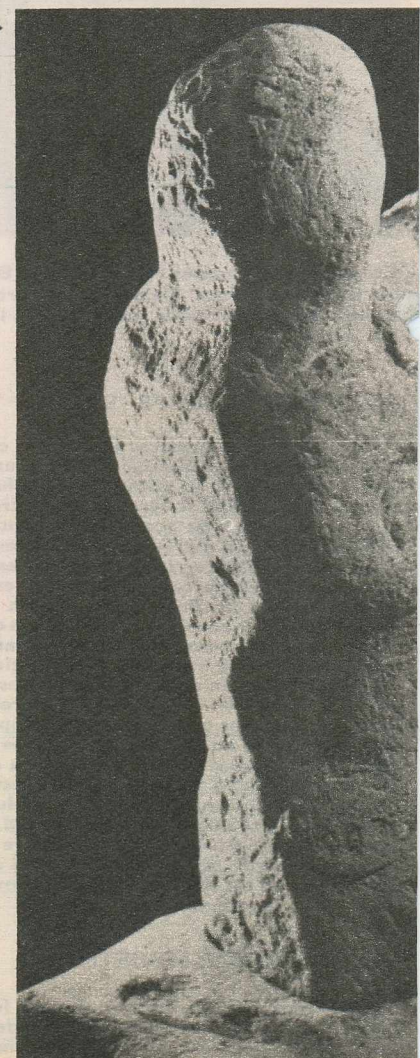
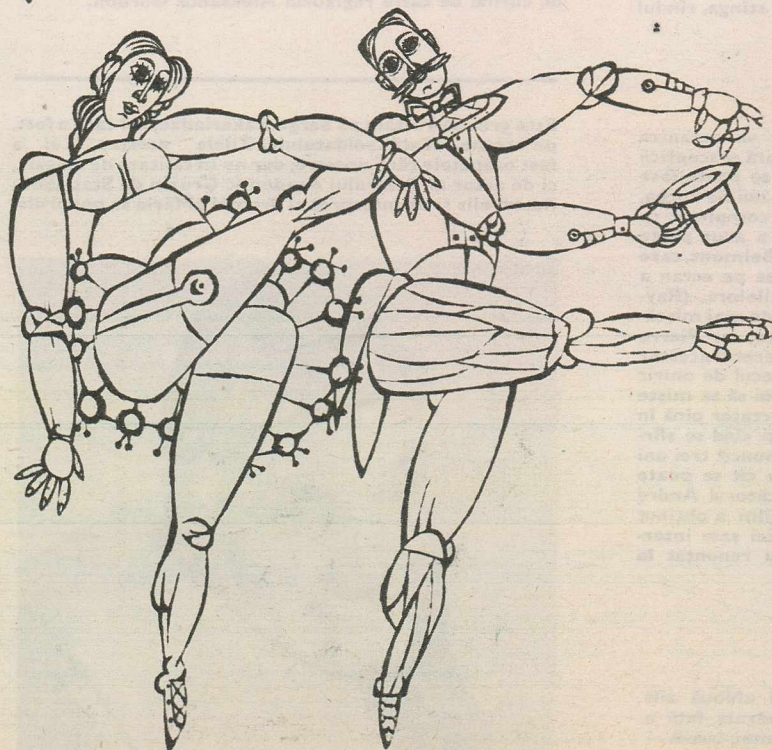

▲ Compoziție de Ion BIȚAN

Silvia RADU: „Compoziție“ ▶

▼ Desen de Benedict GĂNESCU

VIU PLASTIC

cu Al. CIUCURENCU

despre câteva

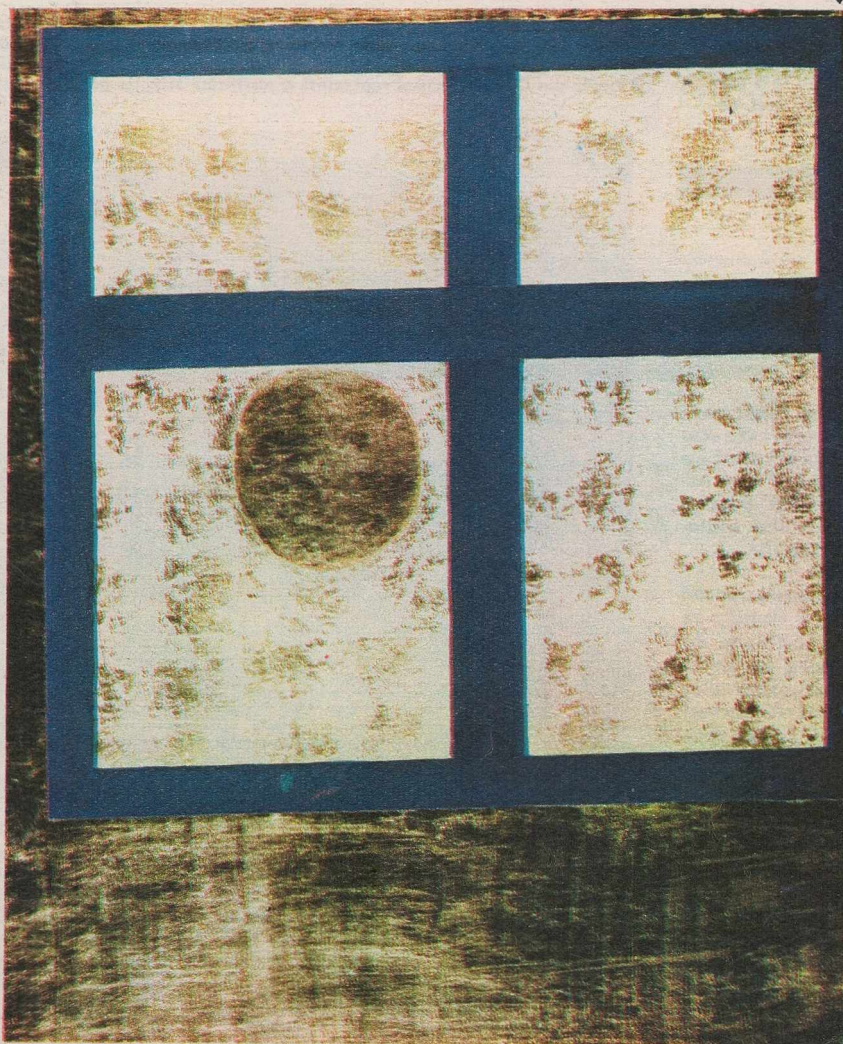
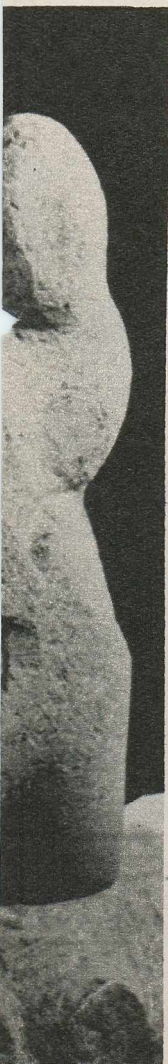
expoziții de pictură

◀ Peter IACOBI: „Victorie!”

Geta BRĂTESCU: „Esopice” ▶

Sultana MAITEC: Din ciclul soarelui. ▼

Viața plastică bucureșteană cunoaște în aceste zile o eferescență neobișnuită: desfășurându-se sub semnul mării personalități brâncușiene — amplu celebrată în cadrul Colocviului internațional Brâncuși — ea afirmă din nou interesantul și atât de diferențiatul profil al tinerei noastre generații de artiști plastici (o generație «tinărdă» numai în raport cu maestrul, pentru că, altminteri, maturitatea ei este vizibilă și pe pînză și, din păcate, la timple). În revista de față, ca și în cea de săptămîna trecută, am prezentat cititorilor noștri câteva din expozițiile deschise zilele acestea în Capitală. Am dorit însă să putem oferi totodată — atît publicului cît și expozanților — părerile unui artist de înaltă prețuire, și l-am rugat pe maestrul Al. Ciucurencu să ne acorde ceasul unei convorbiri pe această temă. Opiniile domniei-sale le-am consemnat întocmai în rîndurile care urmează:

— Vezi mata, chiar făcînd abstracție de invitația revistei dv. — căci, oricum, cînd îți împărtășești în public părerea trebuie să fii foarte scrupulos și exact — eu m-am dus de două ori la fiecare expoziție: să mă verific pe mine, să-mi verific impresiile. Despre cine să-ți vorbesc matala mai întii? Despre Vincențiu Grigorescu. În tot ce face omul acesta se simte inteligența. Și cultura. Simte ce e pictura și știe să gîndească pictura. Ai văzut: face o grafică foarte colorată și o pictură mai puțin colorată, uneori numai în alb și negru sau chiar numai în alb. Dar în toate se vede ce bogată, ce revărsată fantezie are. Ai observat mata la fluturii lui — și are mulți în expoziție — ce varietate a reușit să obțină utilizînd același pretext, același element? Se apropie de fiecare fluture pentru a pune în el un gînd plastic și o face de fiecare dată cu știința meseriei, a specificității ei. Asta mi se pare în general un lucru mare: să simți sensul, caracteristica meșteșugului artistic. Cînd privești cu atenție tușurile lui Grigorescu găsești în fiecare fărîmă lucruri excepționale de frumoase. Nu știu dacă ai remarcat în prima sală, pe peretele din stînga, un vas cu flori. Vasul e atît de prețios lucrat, cu atîta finețe, încît amîntește de capacul unei cutii de fildes. Cu aceeași nobilă prețiozitate sînt lucrate și florile. Vincențiu Grigorescu pictează cu dragoste, și pasiunea aceasta îmi amîntește primitivii; el gîndește cu o simplitate și o economie de mijloace care mi-l amîntesc pe Mondrian. Lucrările lui sînt foarte bine organizate, el știe întotdeauna să găsească centrul de interes al tabloului, știe să dozeze micile diferențe de valori, iar atunci cînd pictează numai cu alb știe să folosească inteligent reliefurile pentru a obține nuanțările dorite. Într-adevăr, se exprimă inteligent prin mijloacele plastice.

Ce cred despre Ion Pacea? El este acum într-o fază nouă, pictează cu precădere păsări, zboruri, și ideea nu mi se pare lipsită de interes. Unele lucrări sînt chiar foarte frumoase... Pacea e un pictor în adevăratul sens al cuvîntului, el are o mare forță coloristică, care ar merita poate mai bine utilizată în compoziție; insistența leitmotivului, repetarea aceleiași și aceleiași scheme compoziționale, a acelorași păsări, duce la o anume oboseală. Păsările lui Pacea nu sînt încă suficient diferențiate, compozițiile revin aceleiași, de pe o pînză pe alta, ceea ce arată că pictorul este abia la începutul acestui drum, de altfel atrăgător, pe care a pornit. Eu cred că, rămîind el însuși și perseverînd, muncind pe ideile lui, va reuși să înlăture ce este încă repetare în schemele lui compoziționale.

Mi se pare că la Sultana Maitec se petrece cam același lucru. Ea folosește de astă dată, ca material de expresie, metalul, aurul, pe cînd Pacea rămîne la culoarea lui puternică; dar mi se pare că amîndoi păcătuiesc oarecum prin repetarea obsedantă și nediferențiată a unor teme-simbol. Sultana Maitec pictează cu aur, soarele. Știe să pună aurul pe pînză, știe să-l vibreze, să-l nuanțeze, își prepară foarte bine fundalul. Pictura ei e bine elaborată. Dar din nou același soare, din nou același cer... Oricît de interesantă e gîndirea ei plastică, oricît de deliberată e opțiunea pentru o culoare, pentru un subiect, tot o pîndește pe la colțuri monotonia...

Ion Bițan nu-și poate masca — în laviurile ori colajele sale — sensibilitatea. Orică foită, orică pînză ar lipi pe hîrtie, ele trec printr-un filtru artistic, printr-o simțire artistică, care le înobilează. Mi se pare că Bițan e mult mai variat, mai spontan în laviuri. La colaje a făcut și el o pasiune obsesivă pentru un element — pătratul — și pentru o schemă compozițională pe care le aduce de fiecare dată pe fiecare pînză. Se vede treaba că aceste preferințe sînt mici boli pasionale inevitabile. Dar orice pasiune, cred, trebuie puțin stăpînită în manifestări, trebuie puțin reținută.

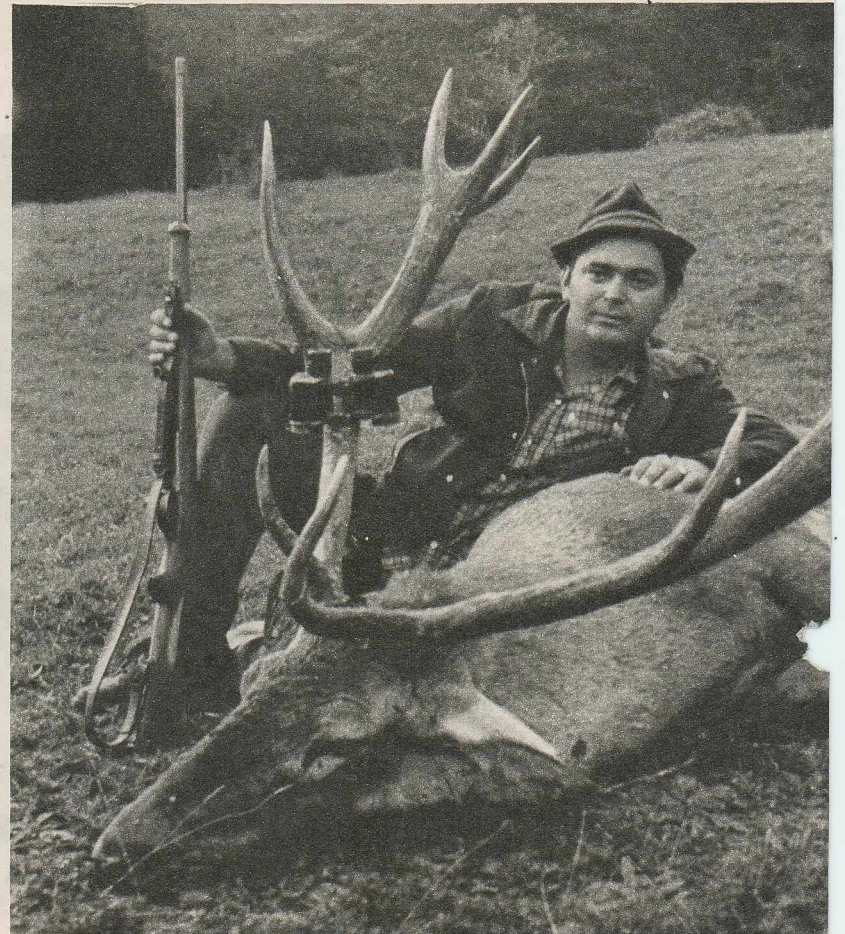
La pictura lui Aurel Cojan lucrurile sînt mult mai complexe, aici regăsim tot ceea ce este însăși viața picturii — desen, culoare, valoare, compoziție. E un sensibil, și tot ce face poartă marca acestei sensibilități, căreia știe să-i dea de fiecare dată altă expresie plastică. Expoziția lui e un fel de retrospectivă, e bilanțul unei fertile creații artistice.

Nu punem punct aici, pentru că nici pictorii de care am vorbit nu se vor opri aici. Neajunsurile pe care le-am pomenit nu acoperă nici pe departe gîndirea artistică, calitățile prezente în aceste expoziții. Cred că tînăra noastră generație are un mare merit: acela de a cunoaște specificitatea gîndirii plastice. Gîndirea lor face poate abstracție de copierea obiectelor, dar nu de sensul lor, ei transpun, interpretează, transfigurează artistic obiectele. Firește, poate că încă nu au reușit să-și exprime pe deplin această gîndire; e vorba aici de timp și de muncă. Trebuie muncit mult ca gîndul să ajungă pe pînză în forma sa cea mai desăvîrșită, mai pură, mai adevărată.

Interviu consemnat de S. DIMA

LA FOTO-VÎNĂTOARE

Iscusit vînător și întrepid fotoreporter, Al. Satmari s-a autofotografiat cu primul s trofeu din actualul sezon cinegetic. Cît privește proporțiile cerbului doborît, aici suspici nile nu mai au ce căuta. Fotodocumentul vorbește!

UN BUTOI PENTRU 400 DE DIOGENI

Dacă și-ar propune cineva să-l umple cu vin, iar trebui pentru asta, nici mai mult, nici puțin decît 10 238 hectolitri. Dar butoiului acestuia gigant i s-a dat altă destinație, și anume ac de restaurant pentru 400 de persoane. El este amplasat pe muntele Javornik din apropierea oraș Liberec din Cehoslovacia și reprezintă o justificată atracție pentru turiști.

TRANSPARENȚĂ

E o umbrelă. În consecință te păzește și de ploaie, și de soare. Fiind însă confecționată dintr-un material sintetic transparent, nu te împiedică să vezi ce-i în jur și — mai ales — să fii văzută...

punct, și de la capăt

● Lipsa spațiilor de parcare devine o problemă din ce în ce mai acută în marile orașe. În anul trecut, numai la Paris s-au dresat conducătorilor de autovehicule aproape patru milioane pînă la procese verbale de contravenție pentru că au parcat mașinile în locuri interzise.

● Pentru a veni în ajutorul infirmilor incapabili să miște brațele, s-a inventat un sistem de comandă electronic montat într-o pălărie. Prin simpla mișcare a capului, invalidul va putea să acționeze căruciorul sau alte aparate utile activității lui.

● Un profesor de botanică din India a constatat că planta tapioca crește cu 40-50 la

sută mai repede sub acțiunea muzicii decît în liniște. Stimulînd nucleul și protoplasma, undele sonore provoacă o accelerare a creșterii.

● Pentru parcurgerea distanțelor care separă pămîntul de alte planete ale sistemului nostru solar cu actualele viteze ale rachetelor este nevoie de ani de zile. Examinînd problema, revista engleză «New Scientist» ajunge la concluzia că viitorii astronauți «de cursă lungă» vor trebui să zboare în stare de congelare și să-și ia și soțiile cu ei — neapărat, tot congelate — altfel riscînd ca la înapoierea — să zicem de pe Neptun — să se trezească pe pămînt cu 60 de ani

mai tineri decît respectivele soții sau chiar să nu le mai găsească în viață.

● Ultima constatare a unor biologi care studiază fauna acvatică este că rechini sînt necesari pentru păstrarea echilibrului biologic al oceanelor.

● O statistică recent întocmită a stabilit că peste 950 milioane de ouă se sparg pe an în timpul transportului și manipulării numai în Statele Unite, ceea ce înseamnă o pagubă de aproximativ 25 milioane de dolari. În fața acestei situații, asociația fermierilor americani a instituit un premiu pentru o idee care să preîntîmpine aceste pierderi. Aviz amatorilor!

FLACĂRA VARIETĂȚI

Fantezie florală — fotografie de Gh. VINTILĂ

DE-ALE MERIDIONALILOR...

Folclorul Siciliei — insulă păstrătoare a atitor vechi tradiții și obiceiuri — este considerat printre cele mai bogate și mai originale din lume. Iată — spre ilustrare — această imagine pitorească pe care un fotoreporter a surprins-o în regiunea Palermo și care reprezintă cea mai banală șaretă din partea locului.

E FIOROS CROCODILUL?

Nu. Ne-o spune B.K. Zaharov din Moscova, a cărui profesie — s-o recunoaștem — e foarte puțin banală: numitul este dresor de crocodili! Iată-l împreună cu crocodilul Ango, unul dintre elevii săi care dovedește foarte multă bunăvoință și aptitudini pentru însușirea cunoștințelor predate.

ABANDONAȚI PROCEDEELE VECHI!

ABANDONAȚI

PROCEDEELE VECHI!

**FOLOSIȚI PENTRU MENȚINEREA
CURĂȚENIEI
ASPIRATORUL DE PRAF**

„RECORD“